

Seat No. : _____

TH-109
B.A. Sem.-I
May-2013
Sociology, Core-102
Indian Social Structure

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.

(૨) પ્રશ્નપત્રમાં જે સવાલ નંબર આપ્યો હોય તે જ સવાલનો નંબર ઉત્તરવહીના હાંસિયામાં સ્પષ્ટ દર્શાવો.

૧. પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(અ) ગ્રામીણ સમુદાયની વ્યાખ્યા આપી, તેના લક્ષણો જણાવો. ૭

અથવા

અનુસૂચિત જનજાતિના લક્ષણો દર્શાવો.

(બ) જ્ઞાતિ-સંઘર્ષ માટે જવાબદાર પરિબલો વર્ણવો. ૭

અથવા

જ્ઞાતિનો અર્થ જણાવી, તેના લક્ષણો ચર્ચો.

૨. પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(અ) ભ્રાતૃકીય બહુપતિ લગ્ન પ્રથા સદૃષ્ટાં સમજાવો. ૭

અથવા

અન્તર્લગ્નપ્રથાના નિયમો ચર્ચો.

(બ) સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટ, ૧૯૫૪ સમજાવો. ૭

અથવા

‘અસ્પૃશ્યતા’ને સામાજિક સમસ્યા તરીકે ચર્ચો.

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ ચાર)

(૧) સામાજિક એકતા ૪

અથવા

ભારતની સામાજિક વિવિધતા

(૨) જ્ઞાતિ પંચ ૪

અથવા

ગુજરાતમાં અન્ય પછાત વર્ગની જ્ઞાતિઓ

(૩) લગ્નના લક્ષણો ૪

અથવા

એકસાથી લગ્ન

(૪) સામાજિક કાનૂનીકરણની સમીક્ષા ૪

અથવા

ભારતીય સમાજમાં સામાજિક કાનૂનીકરણની અનિવાર્યતા

૪. ટૂંકમાં જવાબ લખો.

૧૨

- (૧) નગર સમુદાય એટલે શું ?
- (૨) બહિર્લગ્ન એટલે શું ?
- (૩) પૃથકવાસ કોને કહેવાય ?
- (૪) લગ્નની વ્યાખ્યા આપો.
- (૫) બહુપત્નીપ્રથા કોને કહેવાય ?
- (૬) હિન્દુ લગ્ન ધારો, ૧૯૫૫ મુજબ છૂટાછેડાની જોગવાઈઓ રજૂ કરો.

૫. સૂચના મુજબ ઉત્તરો લખો :

(અ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

૪

- (૧) _____ આદિવાસી સમુદાય આદિમ સમુદાય છે.
- (૨) યંત્રવત જીવન _____ સમુદાય જોવા મળે છે.
- (૩) _____ બંધારણના મુખ્ય ઘડવૈયા છે.
- (૪) _____ આદિવાસીઓમાં અભ્રાતૃકીય બહુપતિ પ્રથા જોવા મળે છે.

(બ) જોડકાં જોડો.

૫

(અ)

(બ)

(૧) ભારત	(a) યુવાગૃહો
(૨) અનુસૂચિત આદિજાતિઓ	(b) બહુમુખી સમાજ
(૩) જ્ઞાતિનું પરંપરાગત લક્ષણ	(c) પ્રતિલોભ
(૪) બહિર્લગ્ન	(d) સતીપ્રથા અટકાયત કાનૂન
(૫) રાજા રામમોહન રૌય	(e) જજમાની સંબંધો
	(f) ગ્રામીણ ગુજરાતમાં અસ્પૃશ્યતા

(ક) સાચા-ખોટા વિધાનો જણાવો :

૫

- (૧) ભારતના બંધારણની કલમ ૧૭ અનુસાર અસ્પૃશ્યતા નાબુદ કરવામાં આવી છે.
- (૨) સ્વામી વિવેકાનંદના પ્રયાસથી ૧૯૫૬માં વિધવા પુનર્લગ્ન કાનૂન અમલમાં આવ્યો.
- (૩) વિધવા સ્ત્રીના મૃતપતિના નાનાભાઈ સાથે થતા લગ્નને દિયરવટુ કહેવાય.
- (૪) અનુસૂચિત જનજાતિ માટે 'શેડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબઝ' શબ્દ ઉપયોગમાં લેવાય છે.
- (૫) જજમાની વ્યવસ્થા ગામની જ્ઞાતિઓ વચ્ચે પારસ્પરિક સેવાના સંબંધો પરિભાષિત કરે છે.

Seat No. : _____

TH-109
B.A. Sem.-I
May-2013
Sociology, Core-102
Indian Social Structure

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Write the question no. clearly in the margin that you attempt.

1. Answer the following questions :
- (a) Give the definition of rural community and explain its characteristics. 7
- OR**
- Show the characteristics of Scheduled Tribes.
- (b) Describe the responsible factors of caste conflict. 7
- OR**
- Give the meaning of caste and discuss its characteristics.
2. Answer the following questions :
- (a) Explain the fraternal polyandry with examples. 7
- OR**
- Discuss – ‘Norms of Endogamy’.
- (b) Explain the Special Marriage Act – 1954. 7
- OR**
- ‘Untouchability’ as a social problem – Discuss.
3. Write short notes on :
- (a) Social Unity 4
- OR**
- Social diversities of India
- (b) Gyati panch (Caste Panch) 4
- OR**
- Castes of Other Backward Class in Gujarat

(c) Characteristics of Marriage 4
OR
Monogamy

(d) Review of social legislation 4
OR
Essentialities of Social Legislation in Indian Society

4. Answer the following questions in brief : 12

- (1) What is Urban Community ?
- (2) What is meaning of Exogamy ?
- (3) What is Separation ?
- (4) Give definition of marriage.
- (5) What is Polyandry Marriage System ?
- (6) Give provisions of Divorce according to Hindu Marriage Act – 1955.

5. Do as directed :

(a) Fill in the blanks : 4

- (1) _____ Tribal Communities are Primitive Community.
- (2) We can see mechanical life in _____ community.
- (3) _____ is main draftman of our constitution.
- (4) Non fraternal polyandry exists among _____ tribes.

(b) Match the following : 5

(A)	(B)
(1) India	(a) Yuva Gruho
(2) Scheduled Tribes	(b) Plural Society
(3) Traditional Characteristic of caste	(c) Hypogamy
(4) Exogamy	(d) The Sati (Protection) Act
(5) Raja Ram Mohan Roy	(e) Jajmani System
	(f) Untouchability in Rural Gujarat

(c) State whether the following statements are **true** or **false** : 5

- (1) Removed untouchability according to Penal Code 17 of Indian Constitution.
- (2) Through efforts of Swami Vivekanand the law of widow remarriage – 1856 was applied.
- (3) Widow women's marriage with husband's younger brother is called Levirate.
- (4) The word 'Schedule Tribe' is used for Anusuchit Janjati.
- (5) Jajmani System defined mutual service relation among rural social caste.